

Seksualitāte kā eksistenciāla kategorija

Vija Sīle, Vents Sīlis

Rīgas Stradiņa universitāte, Humanitāro zinātņu katedra, Latvija

Ievads. Daļa no pieaugšanas procesa ir sevis kā atsevišķas būtnes apzināšanās, savukārt viens no cilvēka eksistences pamatstāvokļiem ir šai atšķirtības apziņai sekojošā vientulības sajūta. Seksualitāte ļauj transcēdēt robežu, kuru esam iepazinuši kopš brīža, kad pirmo reizi apzinājāmies sevi kā atsevišķu indivīdu – robežu starp “es” un “tu”. Kā to raksturo psihologs Ērihs Fromms “cilvēka dziļākā nepieciešamība ir pārvarēt savu atšķirtību, iznākt no savas vientulības cietuma.” (Fromm, 1956: 23). Šajā kontekstā seksualitāte nozīmē tieši to – spēju izlauzties ārpus savas vientulības robežām.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Seksualitātes aplūkojumā tiks izmantotas filosofijas un psiholoģijas atziņas. Uzmanības centrā ir beļģu psihoterapeites Esteres Perelas (*Esther Perel*) darbā “Pārošanās nebrīvē: kā savienot erotisko un mājiģo” (2006) izvirzītās atziņas par seksualitātes eksistenciālo nozīmi un apzinātu darbu ar to, tiecoties sasniegt pēc iespējas veselīgāku dzīvi un kopdzīvi.

Rezultāti. Konferences referātā tiks aplūkoti Zigmunda Freida, Ēriha Fromma un Esteres Perelas darbos izvirzītās koncepcijas par seksualitātes lomu cilvēka eksistences kontekstā, kā arī izdarīti secinājumi par to, kā saglabāt seksualitāti stabilās ilgtermiņa attiecībās. Ja Freids uzskatīja, ka mīlestība ir nekas vairāk, kā seksuālā instinkta civilizēta izpausme, tad Fromms domā pretēji: “seksuālā tieksme ir viena no mīlestības un vienotības nepieciešamības izpausmēm” (Fromms, 1956: 44–45).

Secinājumi. Literatūras analīze parāda, ka problēmu rada divu pretēju vajadzību konflikts: mums ir nepieciešama drošība, stabilitāte, uzticamība un paredzamība, kuru dēļ mēs cenšamies veidot nopietnas ilgtermiņa attiecības, taču tikpat lielā mērā mums ir nepieciešams risks, novitāte, pārsteigumi un piedzīvojumi. Mēģinot panākt drošību un stabilitāti, daudzi pāri pieļauj kļūdu – mīlestība tiek saprasta kā saplūšana, maksimāla pietuvināšanās, kur pazūd distance starp diviem indivīdiem. Šī kļūda nozīmē erotiskuma beigas: “Lai attiecībās ar otru uzturētu dzīvīgumu (*élan vital*), ir jābūt robežai, kuru nepieciešams šķērsot. Erotikai ir nepieciešama šķirtība. Citiem vārdiem, erotiskums uzplaukst telpā, kas atdala mani no otra. Lai tuvotos mīlotajam, mums ir jābūt spējīgiem paciest šo plaisu un tās radīto nedrošību.” (Perel, 2006: ix). Erotiskums Perelas izpratnē ir kas vairāk par seksu – tas ir dzīvesprieka un personiskas brīvības papildījums, biopsihosociāla labklājība.